

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om omskifte och skyldighet att återbära egendom

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om omskifte och skyldighet att återbära egendom (RP 72/2015 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 7/2015 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Salla Silvola, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Marjaana Pelkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- chefsjurist Marjukka Vallioniemi, Statskontoret
- chefsjurist Matti Merisalo, Skatteförvaltningen
- ordförande Tommi Parviainen, Julkiset Oikeusavustajat ry
- advokat Tapani Norros, Finlands Advokatförbund
- arbetsgruppens ordförande, justitieråd Tuomo Antila
- professor Markku Helin
- professor Urpo Kangas.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Hyvinge tingsrätt
- Finlands Kommunförbund
- Tehy ry
- Skattebetalarnas centralförbund rf.

Betänkande LaUB 5/2015 rd

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslås det att det i ärvdabalken tas in ett nytt kapitel om omskifte och skyldighet att återbära egendom.

De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas i situationer då en arvinges eller en universell testamentsstagares rätt till arv har åsidosatts vid ett tidigare förrättat arvskifte eller då förhållandet mellan ett barn och dess förälder fastställs först efter arvskiftet. Också avvitrning eller åtskiljande av egendom som har förrättats efter avlåtarens död kan enligt förslaget rättas, om dödsboet då har överlåtit betydligt mer egendom till maken eller sambon än vad det hade varit berättigat att överlåta.

Den föreslagna regleringen består av bestämmelser om återbäringsskyldighetens innehåll och om förfarandet vid omskifte. Utgångspunkten för förslaget är att de som har fått egendom ur dödsboet återbär den egendom de fått vid det tidigare verkställda arvskiftet till dödsboet för att omskifte ska kunna förrättas. Om den som yrkar omskifte har uppnått ställning av arvinge först efter det att arvskifte förrättades, ska den återbäringsskyldige dock i stället för att återbära egendomen kunna betala dödsboet en penningersättning som motsvarar värdet av den egendom som han eller hon har fått för mycket.

Förslaget innehåller bestämmelser också för de fall att egendomen inte längre finns kvar eller har skadats. Återbäringsskyldigheten kan under vissa förutsättningar jämkas.

Utgångspunkten för förslaget är att man i första hand försöker avtala om omskifte mellan parterna. Den som yrkar omskifte kan dock vid behov hos domstol ansöka om förordnande av en boutredningsman för att sköta återbäringen av egendom till dödsboet för att omskifte ska kunna förrättas. För dödsboet kan det också förordnas en skiftesman för att förrätta omskiftet.

Mindre ändringar föreslås i faderskapslagen, rättegångsbalken och lagen om dödförklaring. Ändringarna behövs på grund av de nya bestämmelserna om omskifte och skyldighet att återbära egendom.

Förslaget hänför sig delvis till den nya faderskapslagen, som träder i kraft den 1 januari 2016. Lagarna avses träda i kraft samtidigt som den nya faderskapslagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och de viktigaste förslagen

I den nya faderskapslagen (11/2015) som träder i kraft vid årsskiftet återinförs rätten för barn födda utom äktenskapet före den gällande faderskapslagens ikraftträdande den 1 oktober 1976 att väcka talan för att fastställa faderskap. Samtidigt upphävs lagen angående införande av lagen om faderskap (701/1975), som innehåller den bestämmelse (7 §) som begränsar dessa barns rätt att väcka talan. Därmed kommer barn som fötts utom äktenskapet före den gällande faderskapslagen att få samma ställning som barn som fötts utom äktenskapet efter den dagen.

Betänkande LaUB 5/2015 rd

Barn som fötts utom äktenskapet före den 1 oktober 1976 får samtidigt retroaktivt samma arvsrätt som barn födda inom äktenskapet eller utom äktenskapet efter den nämnda dagen. Den nya lagstiftningens retroaktiva verkan har emellertid begränsats så att arvsrätt i regel saknas efter en arvlåtare på faderns sida om arvlåtaren har avlidit före den 31 januari 2012. Bestämmelserna är i någon utsträckning flexibla och beaktar vissa förhållanden, men rätten till arv måste under alla omständigheter sättas i kraft inom den tid som stipuleras i 16 kap. 1 § i ärvdabalken, alltså senast tio år efter arvlåtarens död. Reformen har kommit till med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 46/2014 rd).

Lagstiftningens retroaktiva verkan innebär att återgång av arvskifte kommer att yrkas allt oftare. Gällande lagstiftning saknar exakta bestämmelser om sådana fall. Riksdagen godkände därför utifrån lagutskottets betänkande (LaUB 16/2014 rd) ett uttalande där riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt börjar bereda en proposition med förslag till kompletterande bestämmelser om återgång av arvskifte och ansvar för återbäring för de fall där ett barn som fötts utom äktenskapet före den 1 oktober 1976 har arvsrätt. Det förutsattes att de föreslagna ändringarna kan behandlas i riksdagen så att de kan träda i kraft samtidigt som den nya faderskapslagen.

Propositionen innebär att riksdagens uttalande tillgodoses. Sammantaget sett och utifrån utredning anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med vissa anmärkningar och ändringsförslag. Bestämmelserna är allmänt hållna och det innebär att de kan tillämpas också i andra situationer än de som avsågs i uttalandet och som gäller omskifte i enlighet med den nya faderskapslagen. Utskottet anser att en sådan lösning är motiverad.

Genom propositionen får vi bestämmelser om substans och förfarande för sådana fall där en arvinges eller testamentstagares rätt till arv har åsidosatts vid ett tidigare förrättat skifte. Det föreslås ett nytt 23 a kap. i ärvdabalken (40/1965) om detta. I sitt utlåtande (GrUU 7/2015 rd) om propositionen anser grundlagsutskottet att de föreslagna bestämmelserna inte utgör något problem med avseende på 6 § i grundlagen om jämlikhet eller 15 § om egendomsskydd. Förslaget till nytt 23 a kap. i ärvdabalken uppfyller enligt grundlagsutskottets mening också kraven på exakthet och noggrann avgränsning.

Bestämmelserna tillämpas om arvskiftet redan har förrättats utan att arvingen eller testamentstagaren har varit part i skiftet. I praktiken är det inte ovanligt att bodelägarna har låtit bli att förrätta arvskifte och kvarlåtenskapen förvaltas av dödbodelägarna gemensamt. I sådana fall måste arvingen eller testamentstagaren yrka på skifte. Men om dödsboet exempelvis har skiftats partiellt kan arvingen eller testamentstagaren ansöka om omskifte av det partiella skiftet och skifte av den del av dödsboet som ännu är oskiftad. I praktiken kan situationerna variera.

Propositionen syftar till att parterna ska komma överens om omskifte med anknytande skyldighet att återbära egendom. Lagutskottet menar att detta är motiverat med hänsyn till såväl parterna som domstolarna. Om det är omöjligt att nå en överenskommelse måste den part som yrkar på omskifte emellertid ha adekvata rättsmedel. Det föreslås därför att den som yrkar på omskifte kan ansöka hos en domstol om förordnande av en boutredningsman som ska sköta återbäringen av egendomen till dödsboet för förrättande av omskifte. Det kan också förordnas en skiftesman för dödsboet för att förrätta omskiftet. Utskottet har inget att invända mot de här förslagen.

Betänkande LaUB 5/2015 rd

Utgångspunkten är att de som fått del av dödsboets egendom vid arvskiftet ska återbära den egendom de fått för att omskifte ska kunna förrättas. Avsikten är att den som yrkat omskifte ska förrättas i den ställning hen skulle ha haft om hen hade varit part i det redan förrättade arvskiftet. Lagutskottet ser detta som motiverat. Men det finns situationer där det är svårt eller rentav omöjligt att återbära den ärvda egendomen exempelvis för att den kan ha uppgått i arvtagarens egendom eller för att den inte längre finns kvar. Utskottet har konstaterat att de här möjligheterna har beaktats på behörigt sätt i propositionen.

Återbäringsskyldigheten kan dock i vissa fall bli oskälig. Med tanke på dem finns det en bestämmelse om jämkning av återbäringsskyldigheten (8 § i lagförslag 1). Vid jämkning kan man bland annat beakta om den återbäringsskyldige när hen fick egendomen hade eller borde ha haft kännedom om rätten till kvarlåtenskap för den som yrkar omskifte (1 mom. 1 punkten) eller den tid som förflutit från det att egendomen erhöles till dess att ett yrkande på återbäring framställdes (1 mom. 2 punkten). När jämkningsskyldigheten prövas ska avseende också fästas vid vilka ekonomiska förhållanden den återbäringsskyldige respektive den som yrkar omskifte har och vilka verkningar återbäringsskyldigheten har på deras utkomst (1 mom. 3 punkten). Utskottet anser det motiverat att bestämmelsen också öppnar för att beakta andra med dessa jämförbara omständigheter (1 mom. 4 punkten). Som exempel på sådana omständigheter nämns i propositionsmotiven att den återbäringsskyldige har betalat arvsskatt på den erhållna egendomen, och denna skatt enligt skattelagstiftningen inte längre kan återbäras och den återbäringsskyldiges eget handlande inte varit orsaken till att beskattningen inte kunnat verkställas på nytt. I de exceptionella fall där arvsbeskattningen inte längre kan rättas till genom bestämmelserna om grund för rättelse, kan jämningsbestämmelsen bli aktuell. Lagutskottet anser att bestämmelsen kan tillämpas också på motsvarande lägen i fråga om t.ex. inkomstbeskattning.

Ersättning av statens medel för kostnader som orsakas av omskifte

Om avtal om återbäring av egendomen eller omskifte inte nås, svarar dödsbodelägarna för kostnaderna för den offentliga utredningen av dödsboet och tvångsskiftet (19 och 23 kap. i ärvdabalken). Sakkunniga som utskottet har hört har därför anfört att det nya kapitlet i ärvdabalken kunde innehålla en specialbestämmelse om återbäring av egendom och ersättning av statens medel för nödvändiga och skäliga kostnader orsakade av förfarandet vid omskifte. Bestämmelsen skulle tillämpas om faderskap fastställs med stöd av retroaktiv lagstiftning i fråga om ett barn som fötts utom äktenskapet före den 1 oktober 1976.

Av propositionsmotiven framgår att staten på grundval av 3 kap. 2 § i skadeståndslagen (412/1974) under vissa förhållanden är skyldig att ersätta skada, som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning (s. 8). Av propositionen framgår vidare att om ett skadeståndsanspråk mot staten grundas på ett fel eller en försummelse som en statlig myndighet har begått eller på verksamhet för vilken staten svarar oberoende av uppsåt eller vårdslöshet, tillämpas lagen om statens skadeståndsverksamhet (978/2014) på handläggning av anspråket. Enligt propositionen finns det inte behov att införa bestämmelser om ett mer omfattande skadeståndsansvar för staten än så när det gäller kostnaderna för omskifte.

Eftersom rätt till ersättning in casu kan uppkomma med stöd av redan gällande allmänna bestämmelser, ser utskottet inget behov att ta in en specialbestämmelse i ärvdabalken om statens ersätt-

Betänkande LaUB 5/2015 rd

ningsansvar. Vetskapen om statens särskilda kostnadsansvar kan också tänkas öka antalet ansökningar till domstolarna om förordnande av boutredningsman, eftersom de återbäringsskyldiga inte löper någon risk att personligen behöva stå för kostnaderna. Detta kunde urvattna målet att få till stånd omskiften på frivillig väg och därmed försvåra ett jämlikt bemötande av den som yrkar omskifte och personer som fötts utom äktenskapet efter den 1 oktober 1976. En specialbestämelse skulle dessutom öka statens kostnader även om det inte går att göra någon noggrann uppskattning av hur stora belopp det rör sig om. Det här beror på att det inte finns några exakta uppgifter om hur ofta förekommande käromålen för fastställande av faderskap med stöd av den återinförda rätten att driva saken kommer att bli och hur ofta de processerna leder till yrkanden på omskifte.

DETALJMOTIVERING

2. Lag om ändring av 20 och 67 § i faderskapslagen

16 §. Erkännande av faderskap före barnets födelse. Utskottet föreslår att man i det här sammanhanget gör följande preciseringar i 16 § i den nya faderskapslagen, trots att de inte har något samband med propositionen om omskifte. På grund av de ändringar som utskottet föreslår måste lagförslagets *rubrik och ingress* ändras.

I samband med åtgärderna för att verkställa lagen har det visat sig att i vissa kommuner har nästan alla social- och hälsovårdstjänster med undantag av vissa myndighetsuppgifter lagts ut på privata serviceproducenter. Men också i dessa kommuner måste det gå att erkänna faderskap före barnets födelse vid rådgivningsbyrån för mödravård, på det sätt som den nya faderskapslagen föreskriver. Utskottet föreslår därför att paragrafens 2 *mom.* kompletteras så att en barnmorska eller en hälsovårdare kan ta emot ett erkännande av faderskap före barnets födelse också i en privat hälso- och sjukvårdsenhet som på uppdrag av kommunen producerar rådgivningstjänster. Med stöd av den gällande lagen tillämpas de straffrättsliga bestämmelserna om tjänsteansvar på hälsovårdare och barnmorskor som står i anställningsförhållande till kommunen. Bestämmelserna borde också gälla hälsovårdare och barnmorskor som arbetar i rådgivningar från vilka kommunerna köper tjänster. Utskottet föreslår ett nytt 6 *mom.* om detta. När lagen genomförs måste man försäkra sig om att de hälsovårdare och barnmorskor som avses i bestämmelsen är medvetna om sitt straffrättsliga ansvar.

I paragrafens 4 *mom.* finns bestämmelser om när en hälsovårdare, barnmorska eller barnatillsyningsman ska vägra ta emot ett erkännande. Punkt 4 gäller de fall då det finns skäl att misstänka att den man som erkänner barnet inte kan förstå erkännandets innebörd på grund av sitt mentala tillstånd eller på grund av språksvårigheter eller av något annat skäl. Eftersom dessa omständigheter i praktiken också kan gälla modern, föreslår utskottet en utvidgning av tillämpningsområdet på denna punkt.

3. Lag om ändring av 10 kap. 17 § i rättegångsbalken

10 kap. Om forum i tvistemål

Betänkande LaUB 5/2015 rd

17 §. Det föreslås att *2 mom.* kompletteras med en ny *7 punkt* där man med ett ärende som gäller kvarlåtenskap också avser återbäring av egendom till dödsboet för förrättande av omskifte. I sådana fall prövas frågor som gäller återbäringsskyldighet till ett dödsbo i den tingsrätt inom vars domkrets den avlidne hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort. Eftersom det är motiverat att behandla ett ärende som avses i 23 a kap. 12 § 2 mom. om återbäring av egendom för rättelse av avvitrning, åtskiljande eller gottgörelse i samma tingsrätt föreslår utskottet en komplettering på denna punkt.

4. Lag om dödförklaring

20 §. Skyldighet att återbära egendom. Paragrafens *2 mom.* föreslås ändrat så att en specialbestämmelse ersätts med en allmän hänvisning till bestämmelserna i 23 a kap. i ärvdabalken. Rätt att yrka omskifte föreligger endast när arvskifte har förrättats med stöd av ett beslut om dödförklaring. Tydligheten kräver att detta entydigt framgår av momentet. Utskottet föreslår därför en omformulering.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 72/2015 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2—4 i proposition RP 72/2015 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av ärvdabalken

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till ärvdabalken (40/1965) ett nytt 23 a kap. som följer:

Betänkande LaUB 5/2015 rd

23 a kap.

Om omskifte och skyldighet att återbära egendom

1 §

En arvinge eller en universell testamentstagare som inte har varit part i ett tidigare förrättat arvs-
skifte, kan yrka omskifte, om hans eller hennes rätt till arv inte har preskriberats.

2 §

Om inte något annat följer av 3 §, är den som har fått egendom ur kvarlåtenskapen skyldig att
återbära egendom till dödsboet för att omskifte ska kunna förrättas, enligt följande:

1) den som har fått egendom i arv eller med stöd av ett universaltestamente eller på basis av 5
kap. 2 § i ärvdabalken, den erhållna egendomen,

2) den som har fått egendom som legat, den erhållna egendomen, om fullgörande av legatet
kränker laglottan eller någon annan rätt för den som yrkar omskifte,

3) den som har fått egendom som bidrag eller gottgörelse enligt 8 kap. eller som underhåll en-
ligt 18 kap. 6 § 2 mom., den erhållna egendomen, till den del mottagaren har fått betydligt mer än
vad han eller hon skulle ha varit berättigad till.

Återbäringsskyldighet enligt i 1 mom. föreligger dock inte, om det är uppenbart att egendom
inte behöver återbäras för att rätten för den som yrkar omskifte ska tryggas.

3 §

Om den som yrkar omskifte har uppnått ställning av arvinge först efter det att arvs-
skifte förrät-
tades, kan den återbäringsskyldige i stället för att återbära egendomen betala dödsboet en pen-
ningersättning som motsvarar värdet av den egendom som han eller hon har fått för mycket. Vid
beräkning av den penningersättning som ska återbäras ska egendomen ges det värde som den
hade vid mottagandet, om det inte finns särskilda skäl att avvika från detta.

4 §

Om den egendom som ska återbäras inte finns kvar eller av någon annan orsak inte kan åter-
bäras, ska dess värde ersättas. Egendomens värde bestäms på det sätt som föreskrivs i 3 §.

Om egendomen kan återbäras, men den återbäringsskyldige visar att en återbäring skulle för-
orsaka honom eller henne betydande olägenhet, kan den återbäringsskyldige i stället för att åter-
bära egendomen betala dödsboet en penningersättning som motsvarar egendomens värde vid den
tidpunkt då egendomen togs emot. Om egendomens värde vid den tidpunkt när ersättningen be-
stäms överstiger värdet vid den tidpunkt då egendomen togs emot och värdeökningen inte är en
följd av den återbäringsskyldiges egen verksamhet, ska ersättning dock betalas enligt värdet vid
den tidpunkt när ersättningen bestämdes.

5 §

Om värdet av den egendom som ska återbäras har minskat väsentligt till följd av slitage eller
skada, ska den återbäringsskyldige ersätta värdeminskningen. Har egendomens värde minskat av
någon annan orsak, ska den återbäringsskyldige betala en skälig ersättning för värdeminskning-
en, om det anses finnas särskilda skäl till detta.

Betänkande LaUB 5/2015 rd

6 §

Den återbäringsskyldige ska på den penningersättning som ska återbäras betala ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen från den tidpunkt vid vilken han eller hon fick egendomen i sin besittning. Ersättning ska betalas för avkastningen på annan egendom som ska återbäras eller för värdet på denna avkastning, och skälig ersättning ska betalas för den nytta som erhållits av egendomen. Ersättning för nytta behöver dock inte betalas, om ersättningen kan anses ingå i den ersättning som betalas för värdeminskning på egendomen.

I 1 mom. avsedd ränta eller ersättning ska dock betalas tidigast från den tidpunkt då den återbäringsskyldige blev eller borde ha blivit medveten om rätten till kvarlåtenskap för den som yrkar omskifte.

Den återbäringsskyldige ska på den penningersättning som ska återbetalas betala dröjsmålsränta enligt 4 § 1 mom. i räntelagen från den tidpunkt vid vilken yrkandet på återbäring framställdes.

7 §

Den återbäringsskyldige har rätt till ersättning av dödsboets medel för de nödvändiga kostnader som han eller hon har haft för den egendom som ska återbäras och, om det prövas skäligt, även för andra kostnader.

8 §

Om en återbäringsskyldighet enligt 2—6 § är oskälig, kan den jämkas.

När jämkning av återbäringsskyldigheten prövas ska följande beaktas:

- 1) huruvida den återbäringsskyldige då han eller hon fick egendomen hade eller borde ha haft kännedom om rätten till kvarlåtenskap för den som yrkar omskifte,
- 2) den tid som förflutit från det att egendomen erhöles till dess att ett yrkande på återbäring framställdes,
- 3) vilka ekonomiska förhållanden den återbäringsskyldige och den som yrkar omskifte har och vilka verkningar återbäringsskyldigheten har på deras utkomst, samt
- 4) andra med dessa jämförbara omständigheter.

När jämkning av ersättningsskyldighet enligt 4 § 1 mom. och 5 § prövas ska hänsyn dessutom tas till orsakerna till att egendomen inte kan återbäras eller till att dess värde har minskat.

9 §

Avtal om återbäring av egendom kan ingås. Ett avtal ska ingås skriftligen.

Domstolen kan på ansökan av den som yrkar omskifte förordna en boutredningsman att sköta återbäringen av egendomen till dödsboet för att omskifte ska kunna förrättas.

Boutredningsmannen ska med dem som har fått egendom ur kvarlåtenskapen försöka nå avtal om återbäring av egendomen.

På boutredningsman tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 19 kap.

10 §

Om boutredningsmannen inte når avtal om återbäring av egendom med den som fått egendom eller om den som fått egendom inte återbär egendom enligt vad som avtalats, ska boutredningsmannen föra talan om återbäringsskyldighet mot honom eller henne.

Domstolen ska vid handläggningen av ärendet ge den som yrkar omskifte tillfälle att bli hörd.

Betänkande LaUB 5/2015 rd

11 §

För omskifte av egendomen ska ett nytt arvskifte förrättas.

Den som med stöd av 2 § 2 mom. inte har återburit egendom eller den som på det sätt som anges i 3 § har betalat dödsboet en penningersättning som motsvarar värdet av den egendom som han eller hon har fått för mycket, deltar inte i omskiftet.

Om återbäringsskyldigheten för den som har fått egendom har jämkats, ska det belopp med vilket hans eller hennes återbäringsskyldighet har sänkts på grund av jämkningen beaktas som redan erhållen arvslott vid omskiftet.

I den skifteshandling som upprättas över omskifte ska det nämnas att den ersätter den tidigare skifteshandlingen i fråga om dem som deltar i omskiftet.

På omskifte tillämpas i övrigt vad som i 23 kap. föreskrivs om arvskifte.

12 §

Om ett dödsbo vid avvittring, vid åtskiljande av egendom eller genom att lämna gottgörelse enligt 8 § i lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll (26/2011) efter arvlåtarens död har överlåtit avsevärt mer egendom till arvlåtarens make eller sambo eller dennes arvingar än vad dödsboet skulle ha varit skyldigt att överlåta, kan en arvinge eller en universell testamentstagare som inte har varit part vid förrättningen yrka att avvittringen, åtskiljandet av egendomen eller gottgörelsen rättas, om hans eller hennes rätt till arv inte har preskriberats.

För att avvittringen, åtskiljandet av egendomen eller gottgörelsen ska kunna rättas är arvlåtarens make eller sambo eller dennes arvinge skyldig att återbära erhållen egendom till dödsboet till den del han eller hon har fått avsevärt mer än vad han eller hon skulle ha varit berättigad till. På återbäringsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 3—8 §.

Vad som i 9—11 § föreskrivs om omskifte, tillämpas också på rättelse av avvittring, åtskiljande av egendom eller gottgörelse.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas också på arvskifte, avvittring eller åtskiljande av egendom som har förrättats eller på gottgörelse som har lämnats före ikraftträdandet.

Denna lag inverkar inte på sådana avtals giltighet som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag för förrättande av omskifte eller för rättelse av avvittring, åtskiljande av egendom eller gottgörelse.

2.

Lag

om ändring av ~~20 och 67 §~~ i faderskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i faderskapslagen (11/2015) 16 § och 20 § 1 mom. 1 punkten, samt
fogas till 67 § ett nytt 3 mom. som följer:

16 §

Erkännande av faderskap före barnets födelse

Anmälan ska lämnas personligen och i den blivande moderns närvaro till en hälsovårdare eller en barnmorska vid rådgivningsbyrån för mödravård, eller vid en privat hälso- och sjukvårdsenhet som på uppdrag av kommunen producerar rådgivningstjänster, i den kommun där modern till det ofödda barnet och mannen har fått rådgivningsbyråttjänster under graviditetstiden. Innan ett erkännande tas emot ska erkännandets innebörd och rättsverkningar klargöras för parterna.

Den hälsovårdare eller barnmorska som avses i 2 mom. eller den barnatillsyningsman som avses i 3 mom. ska vägra ta emot erkännandet, om

- 1) modern motsätter sig erkännandet,
- 2) mannens eller den blivande moderns identitet inte har utretts på ett tillförlitligt sätt,
- 3) det finns skäl att misstänka att den man som erkänner barnet inte är barnets far, eller
- 4) det finns skäl att misstänka att modern eller den man som erkänner barnet inte kan förstå erkännandets innebör på grund av sitt mentala tillstånd eller på grund av språksvårigheter eller av något annat skäl.

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på hälsovårdare och barnmorskor när de sköter uppdrag som avses i 2 mom. även om de inte står i anställningsförhållande till en kommun eller samkommun (Nytt 6 mom.)

20 §

Hörande

Barnatillsyningsmannen ska ge följande personer tillfälle att bli hörda med anledning av ett erkännande:

- 1) modern, om hon inte har godkänt erkännandet i enlighet med 16 § eller 19 § 1 mom.,
-

Betänkande LaUB 5/2015 rd

67 §

Barnets arvsrätt i vissa fall

Den som med stöd av 1 mom. har rätt till arv kan yrka omskifte i fråga om ett förrättat arvs-
skifte, även om arvlåtaren har avlidit före den 1 januari 2016. På omskifte och skyldighet att återbära
egendom tillämpas 23 a kap. i ärvdabalken.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 kap. 17 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 10 kap. 17 § 2 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 135/2009, samt
fogas till 10 kap. 17 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 135/2009 och 29/2011, en ny 7 punkt
som följer:

10 kap.

Om forum i tvistemål

17 §

Med ett ärende som gäller kvarlåtenskap avses ett ärende som gäller

6) arvsskifte eller klander av arvsskifte,
7) återbäring av egendom till dödsboet för förrättande av omskifte, rättelse av avvittring, åt-
skiljande eller gottgörelse.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 20 § i lagen om dödförklaring

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om dödförklaring (127/2005) 20 § 2 mom. som följer:

20 §

Skyldighet att återbära egendom

Om den dödförklarade visas ha avlidit vid någon annan tidpunkt än på den i beslutet fastställda dödsdagen och om därför någon som inte har varit part i det arvskifte som förrättats efter dödförklaringen har rätt till egendomen, kan den som har rätt till egendomen yrka omskifte på det sätt som föreskrivs i 23 a kap. i ärvdabalken.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 3.12.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kari Tolvanen saml
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Sanna Marin sd
medlem Sari Multala saml
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd

Betänkande LaUB 5/2015 rd

medlem Tom Packalén saf
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Ville Tavio saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.